

چکیده‌ی یافته‌های حاصل از نظرسنجی پنجمین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد

سید امیر رون

(آبان‌ماه ۸۴)

اشاره

«دفتر انتشارات کمک آموزشی»، با هدف ارزیابی دستاوردهای «طرح سامان بخشی کتاب‌های آموزشی» از نگاه مؤلفان، ناشران، معلمان و کارشناسان، در قالب یک طرح ارزیابی، در جریان برگزاری پنجمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی، به چند و چون آرا و نظرات صاحب‌نظران این رخداد فرهنگی پرداخته است. گزارش حاضر بر اساس چکیده‌ی یافته‌های توصیفی حاصل از نظرسنجی از ۳۶ نفر از مجموع مدعوین میزگردهای تخصصی «کیفیت بخشی به کتاب‌های آموزشی» با تأکید بر تعمیق یادگیری خلاق (صبح روز یکشنبه ۲۹ آبان ۸۴) و «رویکردهای نوین تولید کتاب‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای» (بعدازظهر روز یکشنبه ۲۹ آبان ۸۴) و همچنین، نظرخواهی از ۱۲۵ نفر از شرکت‌کنندگان مراسم اختتامیه (بعدازظهر روز دوشنبه ۳۰ آبان ۸۴) تنظیم شده است. شایان ذکر است، میانگین سنی پاسخگویان ۴۰ سال، سطح تحصیلات حدود ۸۰ درصد آنان لیسانس و فوق لیسانس، و حوزه‌ی فعالیتشان تألیف، کارشناسی و پژوهش است. به علاوه، میانگین سابقه‌ی فعالیت پاسخگویان در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی نزدیک به ۱۰ سال است.

در این نوشتار، خلاصه‌ی نتایج حاصل از این نظرخواهی در دو بخش میزگردهای تخصصی و مراسم اختتامیه توصیه شده است. امیدواریم یافته‌های ارائه شده، در ترسیم تصویری هر چه شفاف‌تر از فرایند موردنظر، به گونه‌ای کارآمد مراجع ذی‌صلاح را در طراحی، برنامه‌ریزی و برگزاری مطلوب‌تر این اقدام ارزشمند یاری رساند.

رشد
مؤلفان
بهار ۱۳۸۵

الف) میزگردهای تخصصی

◀ ارزیابی از موضوع میزگردها

- میزان آشنایی ۵۰ درصد از شرکت کنندگان با موضوع میزگرد اول در حد زیاد و خیلی زیاد بوده است. در میزگرد دوم، میزان آشنایی ۳۱/۶ درصد از شرکت کنندگان با موضوع، در حد زیاد و خیلی زیاد، و آشنایی ۳۱/۳ درصد از شرکت کنندگان با موضوع، در حد کم و خیلی کم بوده است.
 - ۳۴/۴ درصد از پاسخگویان، موضوع میزگردها را یکی از مهم ترین موضوعات و ۵۰ درصد آن‌ها، موضوع میزگردها را در مقایسه با سایر موضوعات، دارای اهمیت زیاد ارزیابی کرده اند.
 - به زعم ۳۳/۴ درصد از پاسخگویان، تصویری روشن از موضوعات مورد بحث در میزگرد اول ارائه شده است. ۳۷/۶ از درصد پاسخگویان، معرفی کمبودها و مشکلات را مطلوب ارزیابی کرده اند.
 - ۳۱/۳ درصد از پاسخگویان اظهار داشته اند، راه حل های ارائه شده در میزگردها مناسب یا بسیار مناسب بوده اند.
 - ارزیابی ۳۷/۶ درصد از پاسخگویان میزگرد اول از جمع بندی و نتیجه گیری از مباحث مطرح شده، مناسب یا بسیار مناسب بوده است.
 - در میزگرد دوم، ۵۲/۹ درصد از پاسخگویان، ارائه ی تصویری روشن از موضوعات مورد بحث را مطلوب ارزیابی کرده اند.
 - در میزگرد دوم، از نظر شرکت کنندگان راه حل های مناسبی ارائه نشده اند. میانگین ۳۴/۴ (از صد نمره) مؤید همین نکته است. تنها ۱۰/۵ درصد از پاسخگویان، راه حل های ارائه شده را مناسب ارزیابی کرده اند.
 - جمع بندی و نتیجه گیری در میزگرد دوم، از نظر ۳۵/۳ درصد از پاسخگویان مناسب یا بسیار مناسب بوده است. میانگین ۵۲/۹ درصد و متوسط است.
 - براساس شاخص ارزیابی موفقیت، میزان موفقیت میزگرد اول ۴۸/۶ (از صد نمره) و کم تر از متوسط دانسته شده است.
- ### ▶ ارزیابی از گردانندگان میزگرد
- میزان دانش و تجربه ی کارشناسان اصلی میزگرد اول، از نظر ۴۶/۷ درصد از پاسخگویان مناسب یا بسیار مناسب بوده است.
 - میزان دانش و تجربه ی کارشناسان اصلی میزگرد دوم، از نظر ۶۰ درصد از پاسخگویان مناسب یا بسیار مناسب بوده است.
 - میانگین شاخص ویژگی های گردانندگان میزگرد اول ۶۰/۷ (از صد نمره) و بالاتر از متوسط است.
 - میانگین شاخص ویژگی های

گردانندگان میزگرد دوم ۶۵/۹ (از صد نمره) و در حد زیاد است.

◀ ارزیابی از برنامه ریزی اجرایی

● میانگین به دست آمده درخصوص ارزیابی پاسخگویان از مدت زمان میزگرد اول ۴۲/۸ (از صد نمره) است. بر این اساس و به زعم اکثر پاسخگویان، مدت میزگرد مناسب نبوده است.

● برگزاری میزگرد اول در صبح یک روز کاری، از نظر اکثر پاسخگویان مطلوب ارزیابی شده است.

● مکان برگزاری و تجهیزات اداری میزگردها از نظر بیش تر پاسخگویان مطلوب ارزیابی شده است.

● به زعم ۸۶/۷ درصد از پاسخگویان، نحوه‌ی برخورد و پاسخگویی مسؤولان

اجرایی مطلوب بوده است.

● امکانات سمعی و بصری میزگردها با میانگین ۵۰ (از صد نمره)، متوسط و نسبت به دیگر موارد، ضعیف ارزیابی شده است.

● ۷۳/۳ درصد از پاسخگویان، پذیرایی در میزگردها را مطلوب ارزیابی کرده‌اند.

● مدت زمان میزگرد دوم نیز از نظر اکثر پاسخگویان نامناسب ارزیابی شده است.

● برگزاری میزگرد دوم در بعدازظهر، در مقایسه با زمان میزگرد در صبح یک روز کاری، از نظر پاسخگویان کم تر مطلوب ارزیابی شده است.

◀ ارزیابی از ضرورت و فایده

● برگزاری میزگردها

● ۹۳/۸ درصد از افراد، ضرورت

برگزاری میزگردهای تخصصی در جشنواره را زیاد و بسیار زیاد اظهار کرده‌اند.

● ۷۵ درصد از پاسخگویان، فایده‌ی برگزاری میزگرد اول تخصصی و همچنین، ۶۵ درصد از پاسخگویان، فایده‌ی برگزاری میزگرد دوم را زیاد و خیلی زیاد دانسته‌اند.

ب) مراسم اختتامیه‌ی جشنواره

اطلاع‌رسانی جشنواره

● ۸۶/۲ درصد از پاسخگویان، از طریق دعوت‌نامه یا تماس مستقیم از برگزاری جشنواره آگاه و دعوت شده‌اند.

همچنین، ۶/۵ درصد افراد توسط دوستان و همکاران، و ۱/۶ درصد نیز از طریق پوستر جشنواره، از برگزاری آن مطلع شده‌اند.

● ۴۹/۱ درصد از پاسخگویان، اولویت اول مناسب‌ترین وسیله‌ی اطلاع‌رسانی را دعوت‌نامه یا تماس مستقیم اعلام داشته‌اند. رادیو و تلویزیون با ۳۶/۲ درصد، در رتبه‌ی بعدی قرار گرفته است.

● رادیو تلویزیون و مطبوعات، هر یک با ۲۷/۵ درصد، به عنوان اولویت دوم مناسب‌ترین سازوکار اطلاع‌رسانی دانسته شده‌اند.

● ۵۶/۲ درصد از پاسخگویان، اطلاع‌رسانی درباره‌ی برگزاری جشنواره

را خوب یا خیلی خوب ارزیابی کرده‌اند. ● ۲۸/۷ درصد از پاسخگویان، اطلاع‌رسانی درباره‌ی هدف‌ها، راهکارها و ویژگی‌های «طرح ساماندهی کتاب‌های آموزشی» را خوب و خیلی خوب اعلام کرده‌اند. این در حالی است که ۳۵/۷ درصد از آن‌ها، اطلاع‌رسانی درباره‌ی هدف‌ها، راهکارها و ویژگی‌های طرح ساماندهی کتاب‌های آموزشی را ضعیف و خیلی ضعیف دانسته‌اند.

مشارکت در جشنواره

● ۴۵/۷ درصد از پاسخگویان، آثار خود را به جشنواره ارسال کرده‌اند. بیش‌ترین فراوانی به گروه‌های فنی و حرفه‌ای، شیمی و زبان خارجی اختصاص داشته است.

● ۵۷/۶ درصد آثار ارائه شده به جشنواره در حوزه‌ی تألیف، و ۱۶/۹ درصد در حوزه‌ی ترجمه بوده‌اند.

● از بین پاسخگویان، ۸ درصد در جشنواره‌ی اول، ۱۱/۹ درصد در جشنواره‌ی دوم، ۲۰/۴ درصد در جشنواره‌ی سوم و ۳۰/۸ درصد در جشنواره‌ی چهارم شرکت داشته‌اند.

✓ کیفیت برنامه‌های اختتامیه

● از میان برنامه‌های گوناگون جشنواره، قرائت بیانیه‌ی هیأت داوران توسط دبیر

جشنواره با میانگین ۷۳/۳ (از صد نمره)، نحوه‌ی اجرای مجری با میانگین ۷۱/۱ (از صد نمره)، و سخنرانی وزیر

آموزش و پرورش و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی با میانگین ۷۰ (از صد نمره)، مناسب‌ترین برنامه‌ها ارزیابی شده‌اند.

● ۶۵/۵ درصد از پاسخگویان، برنامه‌های جانبی جشنواره را مطلوب ارزیابی کرده‌اند.

● ۳۱/۶ درصد از پاسخگویان، سخنرانی وزیر آموزش و پرورش را به عنوان بهترین برنامه ذکر کرده‌اند. سخنرانی رئیس سازمان پژوهش و

برنامه‌ریزی با ۱۸/۴ درصد در رتبه‌ی بعدی قرار دارد.

● میانگین شاخص ارزیابی از برنامه‌های اختتامیه‌ی جشنواره‌ی پنجم ۶۶/۲ (از صد نمره) و نسبتاً بالاست. ۷۲/۴ درصد از پاسخگویان، برنامه‌های

اختتامیه را در مجموع مناسب دانسته‌اند.

◀ **ارزیابی از برگزیدگان جشنواره**

● ۶۲/۸ درصد از پاسخگویان، تعداد برگزیدگان جشنواره را مناسب و خیلی مناسب اعلام کرده‌اند. همچنین، ۶/۲۵ درصد آنان از تعداد برگزیدگان

جشنواره ارزیابی متوسط داشته‌اند.

● ۶۱/۹ درصد از پاسخگویان، تعداد تقدیرشدگان را خیلی مناسب و مناسب

ارزیابی کرده‌اند. همچنین، ۲۸/۶ درصد آن‌ها تعداد تقدیرشدگان را متوسط اعلام کرده‌اند.

● نوع جایزه‌ی اهدایی به برگزیدگان، از نظر ۶۲/۲ درصد پاسخگویان مناسب و خیلی مناسب بوده است.

● ۵۴/۲ درصد از افراد نیز، نحوه‌ی قدردانی از تقدیرشدگان را مناسب و خیلی مناسب دانسته‌اند.

● ۵۴/۸ درصد از پاسخگویان، برگزیدگان جشنواره‌ی پنجم را در حد زیاد و خیلی زیاد، برگزیده ارزیابی کرده‌اند.

◀ **ارزیابی داوری جشنواره**

● ۵۷/۹ درصد از پاسخگویان، ملاک‌های داوری را مناسب و خیلی مناسب دانسته‌اند. ۲۷/۵ درصد ملاک‌های داوری را متوسط، و ۱۴/۴ درصد نیز ملاک‌های داوری را نامناسب اعلام کرده‌اند.

● ۶۷/۶ درصد از پاسخگویان، هیأت داوران را مناسب و خیلی مناسب ارزیابی کرده‌اند.

◀ **ارزیابی برنامه‌ریزی اجرایی**

● به زعم ۸۲/۹ درصد از پاسخگویان، فصل برگزاری جشنواره مناسب بوده است.

● ۶۸/۹ درصد از پاسخگویان، برگزاری جشنواره در دو روز کاری را مطلوب

- ارزیابی کرده‌اند. همچنین، ۶۰/۳ درصد آن‌ها برگزاری جشنواره در روزهای کاری را مناسب دانسته‌اند.
- به نظر ۶۹/۸ درصد از پاسخگویان، مکان برگزاری مراسم اختتامیه مناسب بوده است.
- ۳۳/۳ درصد از پاسخگویان، اطلاع‌رسانی درباره‌ی قسمت‌های گوناگون جشنواره را مناسب دانسته‌اند، در حالی که ۲۳/۸ درصد آن‌ها، اطلاع‌رسانی را نامناسب اعلام کرده‌اند.
- ۵۴/۴ درصد از پاسخگویان، حذف مراسم افتتاحیه را مناسب و ۲۶/۱ درصد آن را نامناسب ارزیابی کرده‌اند.
- ۷۵/۸ درصد از پاسخگویان، ترکیب مدعوین مراسم اختتامیه را مناسب دانسته‌اند.
- ۸۷/۸ درصد نیز نحوه‌ی برخورد مسؤولان اجرایی جشنواره را مناسب ارزیابی کرده‌اند.
- امکانات سمعی و بصری مراسم اختتامیه، از نظر ۷۰/۸ درصد پاسخگویان مناسب بوده است.
- ۵۲/۹ درصد از پاسخگویان، امکانات پذیرایی مراسم اختتامیه را مناسب، ۳۲/۴ درصد متوسط و ۱۴/۷ درصد نامناسب ارزیابی کرده‌اند.
- شاخص ارزیابی از برنامه‌ریزی اجرایی جشنواره ۶۸/۴ (از صد نمره) و مثبت ارزیابی شده است.

◀ ثمربخشی جشنواره

۵۶ درصد از پاسخگویان، تلاش

برگزارکنندگان جشنواره را در عمومی کردن هدف‌ها و معیارهای انتشار کتاب‌های آموزشی، زیاد و خیلی زیاد دانسته‌اند.

● ۶۹/۸ درصد از پاسخگویان، تأثیر برگزاری جشنواره را در ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند.

● تأثیر برگزاری جشنواره در جهت هماهنگی و سازماندهی فعالیت‌های بخش‌های دولتی و غیردولتی، از نظر ۷/۵۶ درصد از پاسخگویان زیاد و خیلی زیاد اعلام شده است.

● به نظر ۳/۶۶ درصد از پاسخگویان، برگزاری جشنواره تا حد زیاد و خیلی زیاد می‌تواند، در ایجاد فضای رقابتی سالم و سازنده بین مؤلفان و ناشران تأثیر داشته باشد.

● به زعم ۴/۷۵ درصد از پاسخگویان، جشنواره می‌تواند، با قدردانی از اشخاص حقیقی و حقوقی، در جهت الگوسازی بسیار مؤثر باشد.

● ۴/۶۵ درصد از پاسخگویان، برگزاری جشنواره را در تقویت دانش حرفه‌ای پدیدآورندگان حوزه‌ی کتاب‌های آموزشی زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند.

● ارزیابی ۶/۶۸ درصد از آنان، از میزان ثمربخشی جشنواره زیاد و خیلی زیاد بوده است.

● ۳۸ درصد نیز بر این عقیده‌اند که

انتشار کتاب‌های کمک آموزشی هم به نفع دانش‌آموزان و هم به نفع دبیران است. همچنین، ۲۵ درصد اظهار داشته‌اند، انتشار کتاب‌های آموزشی بیش‌تر به نفع ناشران است و ۶/۱۷ درصد انتشار این کتاب‌ها را به نفع دانش‌آموزان ارزیابی کرده‌اند.

● ۸/۳۹ درصد از پاسخگویان وضعیت موجود کتاب‌های کمک آموزشی و تأثیر آن‌ها بر فرایند آموزش را خوب و خیلی خوب اعلام کرده‌اند.

◀ ارزیابی از مشکلات کتاب‌های کمک آموزشی

● از نظر ۸/۴۱ درصد از پاسخگویان، میزان منطبق نبودن کتاب‌های کمک آموزشی بر هدف‌های کلان آموزش و پرورش زیاد و خیلی زیاد است. در این خصوص، تنها ۴/۲۱ درصد این عدم انطباق را کم ارزیابی کرده‌اند.

● ۴/۴۷ درصد از پاسخگویان، میزان انطباق نداشتن کتاب‌های کمک درسی با برنامه‌ی رسمی درسی را زیاد و خیلی زیاد دانسته‌اند.

● ۴/۴۳ درصد نیز بر این عقیده‌اند که بی‌توجهی کتاب‌های کمک آموزشی به نیازهای آموزشی مخاطب، در حد زیاد و خیلی زیاد است.

● ۴/۴۷ درصد از پاسخگویان، عدم

تکمیل و تقویت برنامه‌ی درسی رسمی را در کتاب‌های کمک آموزشی، در حد زیاد و خیلی زیاد اعلام کرده‌اند. میانگین ارزیابی پاسخگویان از عدم تکمیل و تقویت برنامه‌ی درسی ۵۷/۳ (از صد نمره) است.

● ۴۹ درصد از پاسخگویان، میزان استفاده نکردن از مؤلفان و مترجمان مجرب و متخصص در تألیف کتاب‌های آموزشی را زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند. میانگین ارزیابی پاسخگویان ۶۰/۵ (از صد نمره) و مؤید همین نکته است.

● ۶۳/۲ درصد از پاسخگویان، میزان دانایی محور نبودن کتاب‌های کمک آموزشی را در حد کم و خیلی کم ارزیابی کرده‌اند. میانگین ارزیابی پاسخگویان ۸/۷۰ (از صد نمره) و مؤید همین نکته است.

● ۶۰/۳ درصد از پاسخگویان، میزان آزمون محور بودن کتاب‌های آموزشی را در حد زیاد و خیلی زیاد دانسته‌اند.

● ارزیابی ۷۰/۲ درصد از پاسخگویان، از خودآموز نبودن کتاب‌های کمک آموزشی در حد زیاد و خیلی زیاد بوده است.

● ۴۱/۷ درصد از پاسخگویان اظهار داشته‌اند، کتاب‌های کمک آموزشی در حد زیاد و خیلی زیاد جایگزین کتاب‌های درسی شده‌اند.

● ۷۳/۵ درصد از پاسخگویان بر این

باورند که در حد زیاد و خیلی زیاد، کتاب‌های کمک آموزشی به حل المسائل تبدیل شده‌اند.

● بی‌توجهی پدیدآورندگان کتاب‌های کمک آموزشی به نیازهای آموزشی مناطق محروم، از نظر ۶۴/۵ درصد از پاسخگویان در حد زیاد و خیلی زیاد بوده است.

● بی‌توجهی به معیارهای تدوین کتاب‌های آموزشی، از نظر ۴۴/۸ درصد از پاسخگویان در حد زیاد و خیلی زیاد بوده است.

● شاخص ارزیابی از مشکلات کتاب‌های کمک آموزشی ۴۲/۱ (از صد نمره) و بیانگر این نکته است که از نظر پاسخگویان، وضعیت کتاب‌های کمک آموزشی، با توجه به مشکلات موجود تا وضعیت مطلوب فاصله‌ی قابل توجهی دارد و پائین‌تر از حد متوسط است.

رضایت از جشنواره

● میانگین رضایت کلی پاسخگویان از جشنواره‌ی پنجم ۶۸/۱ (از صد نمره) و زیاد بوده است. در این خصوص، تنها ۹/۲ درصد از پاسخگویان اظهار نارضایتی کرده‌اند. همچنین، ۳۰/۴ درصد آن‌ها میزان رضایت خود از جشنواره را متوسط دانسته‌اند.

علاقه‌مندان برای اطلاع بیشتر می‌توانند به گزارش کامل نظرسنجی که در دفتر موجود می‌باشد مراجعه فرمایند.